

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-543-3-19>

TO THE SYSTEM OF SHEEP KEEPING IN THE CONDITIONS OF PODILLIA UNDER THE INFLUENCE OF CLIMATE CHANGE

ДО СИСТЕМИ УТРИМАННЯ ОВЕЦЬ В УМОВАХ ПОДІЛЛЯ ПІД ВПЛИВОМ ЗМІНИ КЛІМАТУ

Tsvihun A. T.

*Doctor of Agricultural Sciences,
Professor,
Head of the Fodder production and
agricultural animals feeding laboratory
Askaniia-Nova Institute of Animal
Breeding in Steppe Regions named after
M. F. Ivanov – National Selection-
Genetical Center of Sheep Breeding
Chubynske, Kyiv region, Ukraine*

Цвігун А. Т.

*доктор сільськогосподарських наук,
професор,
завідувач лабораторії
кормовиробництва та годівлі
сільськогосподарських тварин
Інститут тваринництва степових
районів імені М. Ф. Іванова «Асканія-
Нова» – Національний науковий
селекційно-генетичний центр
з вівчарства
с. Чубинське, Київська область,
Україна*

Tymofiishyn I. I.

*Candidate of Agricultural Sciences,
Associate Professor,
Senior Researcher at the Fodder
production and agricultural animals
feeding laboratory
Askaniia-Nova Institute of Animal
Breeding in Steppe Regions named after
M. F. Ivanov – National Selection-
Genetical Center of Sheep Breeding
Chubynske, Kyiv region, Ukraine*

Тимофійшин І. І.

*кандидат сільськогосподарських наук,
доцент,
старший науковий співробітник
лабораторії кормовиробництва та
годовлі сільськогосподарських тварин
Інститут тваринництва степових
районів імені М. Ф. Іванова «Асканія-
Нова» – Національний науковий
селекційно-генетичний центр з
вівчарства
с. Чубинське, Київська область,
Україна*

Yakovchuk V. S.

*Candidate of Agricultural Sciences,
Senior Researcher,
Head of the Production and processing
sheep breeding products technology
laboratory
Askaniia-Nova Institute of Animal
Breeding in Steppe Regions named after
M. F. Ivanov – National Selection-
Genetical Center of Sheep Breeding
Chubynske, Kyiv region, Ukraine*

Яковчук В. С.

*кандидат сільськогосподарських наук,
старший науковий співробітник,
завідувач лабораторії технології
виробництва і переробки продукції
вівчарства
Інститут тваринництва степових
районів імені М. Ф. Іванова «Асканія-
Нова» – Національний науковий
селекційно-генетичний центр
з вівчарства
с. Чубинське, Київська область,
Україна*

На сьогодні у вівчарстві склалися такі системи утримання овець: пасовищна, пасовищно-стійлова, стійлово-пасовищна, стійлова і відгінна. За пасовищної системи увесь річний запас кормів вівці отримують на пасовищах, її застосовують у зоні теплого клімату з великою кількістю природних пасовищ. Пасовищно-стійлова система утримання застосовується в районах, де існує велика кількість пасовищ, у тому числі – зимові. При цьому більшу частину річних потреб у кормах вівці отримують на пасовищах і меншу – за стійлового утримання, тобто при цій системі приблизно дві третини року вівці знаходяться на пасовищах, де основу їх кормових раціонів складають зелені корми.

За стійлово-пасовищної системи меншу частину всієї річної потреби в кормах вівці отримують на пасовищі (лише 35-40 % річної потреби) і більшу – за стійлового утримання. За стійлової системи всю річну потребу в кормах вівці отримують в умовах стійлового утримання. Застосовується в районах, де відсутні пасовища. Це найбільш інтенсивна система утримання овець. Економічно найбільш ефективним за цієї системи є багатоплідне і м'ясне вівчарство. Відгінна система застосовується за наявності сезонних пасовищ, зокрема, в гірських районах (Карпати). Пасовищну та пасовищно-стійлову системи утримання овець застосовують в зоні екстенсивного, а стійлово-пасовищну та стійлову – в зоні високоінтенсивного землеробства. Вони і визначають особливості відповідно традиційної та прогресивної технології.

Системи утримання овець в основному залежать від природно-кліматичних і зональних умов, способу утримання й організації технологічних процесів, породи та інших чинників. У цьому контексті цікавим є те, наскільки і в якій мірі впливає глобальне потепління на системи утримання овець, зокрема на Поділлі України. Слід зазначити, що тенденція до глобального потепління значно прискорилася за останні роки, так за останні 30 років середня річна температура в Україні вже зросла на 1,2 °C. [1].

Мета досліджень – деяка оцінка системи утримання овець в умовах Поділля під впливом зміни клімату.

Методи дослідження. Дослідження проводили у ВКФ «Пілігрим» с. Чабанівка Кам'янець-Подільського району Хмельницької області та у фермерському господарстві Ю.М. Захарчука в с. Шманьківці Чортківського району Тернопільської області у 2023-2025 роках. Для вивчення системи утримання овець під впливом зміни клімату використано аналітичний, спостережний та порівняльний методи дослідження.

На Поділлі традиційно у вівчарстві застосовується стійлово-пасовищна система утримання овець [2, с. 410–420]. Тобто, як було

вказано вище, меншу частину всієї річної потреби в кормах вівці отримують на пасовищі, а більшу – за стійлового утримання. Поступове підвищення температури повітря призводить до того, що овець, яких розводять в агроформуваннях Поділля, триваліше випасають на природних та культурних пасовищах, зокрема і в зимово-стійловий період. Тобто простежується тенденція до зміщення зі стійлово-пасовищної системи утримання овець до пасовищно-стійлової із певною специфікою організації технологічних процесів.

Так, у ВКФ «Пілігрим» розводять овець породи лакон молочного напрямку продуктивності. Ферма розташована в межах знаменитого екологічного заповідника «Подільські товтри». На території фермерського господарства побудовано сучасний молокозавод з виробництва овечих сирів. На виробництві використовується автоматизоване безконтактне доїння овець за допомогою високоякісного імпортного обладнання. На виході отримують 100% натуральний продукт із природним терміном зберігання та відмінними смаковими якостями. У господарстві використовують стійлово-пасовищний спосіб утримання овець. Тварини перебувають у вільному випасі на чистих пасовищах заповідника понад 210 днів на рік. У літній період вівцематок випасають на культурному пасовищі із відмінним травостоєм (%): вівсяниця очеретяна (5), вівсяниця лугова (5), фестулоліум (5), райграс пасовищний (20), тимофіївка (15), пажитниця багаторічна (10), вівсяниця червона (15), грятниця збірна (10), конюшина біла (5), райграс гібридний (5), стоклоос безостий (5). Культурне пасовище розміщене поруч з приміщеннями вівцеферми. Перша половина кінності вівцематок припадає на осінні місяці. У цей період маток випасають на пасовищі, крім цього дають лугове сіно, ячмінну солому – уволу, комбікорму – 100 грамів на добу. Сінаж починають давати, коли випаде сніг [2, с. 410–420].

На вівцефермі фермерського господарства Ю.М. Захарчука розводять асканійську каракульську породу (буковинський тип). Це цінна порода, від якої одержують смушки, вовну, м'ясо та молоко. Господарство спеціалізується на виробництві овечого молока, з якого виготовляють якісний сир-бринзу. Вівцеферма розміщена на окраїні мальовничого подільського села поблизу природних пасовищ. Поруч з приміщенням вівцеферми встановлена доїльна зала для одночасного доїння 12 голів овець. Нашими спостереженнями встановлено, що за досліджуваний період, у зв'язку з потеплінням, овець випасають на природних пасовищах приблизно 280-300 днів залежно від погодних умов. У зимово-стійловий період зранку овець випасають, а на вечір тваринам згодують сіно люцернове, солому ячмінну, силос кукурудзяний та дерть кукурудзяну. У період ягнення вівцематок

годнують заготовленими кормами (грубі, соковиті та концентровані), що припадає на зимово-стійловий період. У цей період підгодовують овець інших статевих-вікових груп. Господарство має певні запаси кормів на зимово-стійловий період, з урахуванням можливих кліматичних аномалій.

Враховуючи вищевикладене, подовження тривалості пасовищного періоду під час зміни клімату (потепління) сприяє скороченню енергетичних витрат утримання овець, витрат кормів, догляду за тваринами тощо. У цьому контексті, важливими є раціональне використання природних і культурних пасовищ, зокрема створення пасовищ з посухостійкими культурами з максимальним їх використанням вівцями, при цьому необхідно враховувати і породи овець, яких розводять на Поділлі. Очевидно, асканійська каракульська порода більш пристосована до природно-кліматичних умов Поділля в порівнянні з породою лакон, звідси і дещо інші підходи до їх утримання, зокрема тривалості випасання на природних чи культурних пасовищах. Варто зазначити, що у Хмельницькій та Тернопільській областях, крім вищевказаних порід розводять інші породи овець – асканійську м'ясо-вовнову з кросбредною вовною, романівську, німецький меріноланд, дорпер [3, с. 253–265]. Тому сьогодні є важливим вивчення продуктивних та адаптивних властивостей овець вітчизняної і зарубіжної селекції в агроформуваннях Поділля у зв'язку з глобальним потеплінням. Все це у певній мірі сприятиме енергоефективній технології виробництва продукції вівчарства за умов кліматичних змін.

Висновки. Збільшення тривалості використання пасовищного періоду овець під впливом зміни клімату в умовах Поділля, очевидно, сприятиме зниженню вартості виробництва вівчарської продукції та покращення її рентабельності.

Література:

1. Тихомирова Т. С., Соркіна Д. К. Дії України та світу з питань глобальних змін клімату. *Міжнар. наук.-прак. конф. за участю молодих науковців «Галузеві проблеми екологічної безпеки»* 27.10.2022, Харків. С. 205–207.
2. Кудрик Н. А., Цвігун А. Т., Понько Л. П., Несвятипаска В. Ю., Яковчук В. С., Тимофійшин І. І. Особливості годівлі овець породи лакон в умовах Поділля. *Таврійський науковий вісник*. 2024. № 137. С. 410–420.
3. Кудрик Н. А., Туринський В. М., Цвігун А. Т., Цвігун І. А., Яковчук В. С., Тимофійшин І. І. Деякі аспекти розвитку та сучасний

стан вівчарства в областях західного регіону України. *Таврійський науковий вісник*. 2024. № 136. Частина 1. С. 253–265.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-543-3-20>

STUDY OF THE INFLUENCE OF THE CSN3 GENE GENOTYPE ON THE QUALITY CHARACTERISTICS OF COW MILK

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ГЕНОТИПУ ЗА ГЕНОМ CSN3 НА ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОЛОКА КОРІВ

Chernyavska T. O.

*Candidate of Agricultural Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Genetics, Breeding and Biotechnology
of Animals
Sumy National Agrarian University
Sumy, Ukraine*

Чернявська Т. О.

*кандидат сільськогосподарських наук,
доцент,
доцент кафедри генетики, селекції
та біотехнології тварин
Сумський національний аграрний
університет
м. Суми, Україна*

Demianiv S. S.

*Master's student
Sumy National Agrarian University
Sumy, Ukraine*

Дем'янів С. С.

*магістрант
Сумський національний аграрний
університет
м. Суми, Україна*

Shevyakov A. A.

*Master's student
Sumy National Agrarian University
Sumy, Ukraine*

Шевяков А. А.

*магістрант
Сумський національний аграрний
університет
м. Суми, Україна*

Якісні характеристики молока все частіше стають предметом наукових дискусій. Вміст таких складових, як жир та білок визначають технологічні властивості молока, а відповідно і вартість його, як сировини для виробництва молочних продуктів [9, с. 511]. На вміст основних компонентів молока істотним чином впливає генотип тварин. багатьма дослідженнями доведено вплив породи на вміст складових молока. Проте в самій конкретній породі на ознаки молочної продуктивності мають вплив лінійна належність та походження за батьком. Досягнення сучасної генетики дозволяють також проводити ефективну роботу з покращення якісних та технологічних ознак